

# Funksjonell analyse av innovative nettverk i Sogn og Fjordane

NEON 2013  
Sesjon: Den norske innovasjonsmåten  
Bergen, 28.11.2013

Jon Gunnar Nesse, Kristine Skarbø, Ingjerd Skogseid



WESTERN NORWAY RESEARCH INSTITUTE  
**VESTLANDSFORSKING**

[www.vestforsk.no](http://www.vestforsk.no)

# Bakgrunn

- **VRI Sogn og Fjordane**
- **Tema: Innovative nettverk i rurale strøk**
- **Teori**
  - Innovasjonssystem (NIS, RIS, trippel helix)
  - Institusjonell teori (legitimitet, insitusjonell endring)
  - Funksjonell analyse

# Problemstillinger

- **Kva er drivkrefter for, og hindringar mot, utvikling av innovative nettverk i rurale strøk?**
- **Kva følgjer får dette for ...**
  - ... innovasjonspolitikken?
  - ... aktørane i nettverket?
  - ... teoriar om regionale innovasjonssystem?

# Frå 117 til fem nettverk

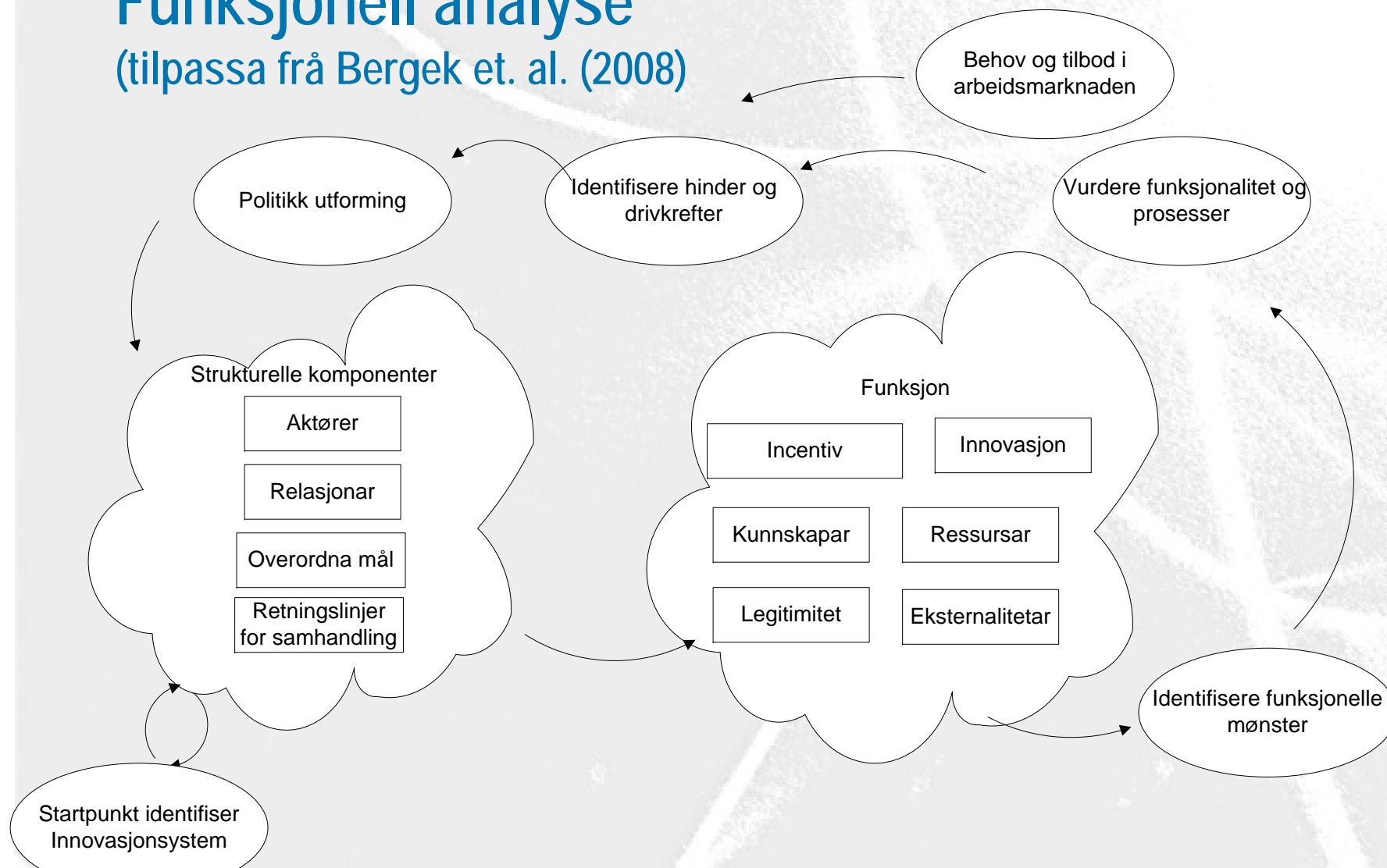
- **Utgangspunkt:** Identifisert 117 innovative nettverk i Sogn og Fjordane
- **Utvalskriterium – Frå 117 til 5**
  - VRI samhandlingsprosjektet sine tema
    - Fornybar energi, Marin næring
  - Regionale prioriteringar
    - Reiseliv, Energi, Havbruk og fiskeri, Kunnskapsbaserte tenester (FK/IN)
    - Arena/NCE-satsingar (Reiseliv, Frukt og bær)
    - Reiseliv, Energi, Bygg og Anlegg, Marin, Maritim, IT og kunnskapsbaserte tenester (Kunnskapsbasert S og Fj)
  - Fagleg/teoretisk/metodisk vinkling

# Utvalde nettverk

- **Fem nettverk studert nærare**
  - Bedriftsnettverket i Jostedalen - aktivitetsreiseliv
  - To døme frå maritim næring og eit nettverk i støypeskeia
  - **Energiregion Sogn og Fjordane**
  - IT-forum Sogn og Fjordane
  - **Frukt og bær**
- **Datainnsamling**
  - Djupneintervju + sekundærmateriale
- **Analyse: Funksjonsanalyse etter mønster av Bergek et al. (2008)**

# Funksjonell analyse

(tilpassa frå Bergek et. al. (2008))



# Energiregion Sogn og Fjordane: Klyngeprosjekt innan fornybar energi

- **Mål: Posisjonere næringslivet og fylket for auka lokal verdiskaping og næringsutvikling i samband med**
  - ny 420kV linje gjennom fylket (Ørskog-Fardal 2015/2016)
  - grøne sertifikat (2012 – 2020)
- **Initiativtakarar: Bedriftsnettverket i SFj. Forstudie i 2011 finansiert av SFFK konkluderte at bedriftene var positive**
- **Medlemmer**
  - Bedrifter frå heile verdikjeda i energiproduksjon og sal: Primærproduksjon av energi, engineering, bygg og anlegg, sal, finansiering, produktleverandørar
  - FoU-miljø: HiSF, VF
  - Offentleg støtteapparat: IN, SFFK, Kunnskapsparken SF
  - Har styringsgruppe, leiar og i periodar sekretariat

# SOFT-Analyse (1)

## Sterke sider

- Har fått på plass nokre strukturar (møteplass, Arena-søknad, leiarskap)
- Ressursar frå SFFK og IN
- Finst nokre gode bedrifter, representerer heile verdikjeda
- Deltakarane meiner det er viktig med slikt nettverk
- Kunnskapar om potensialet

## Svake sider

- Viktige aktørar ikkje med
- Ikkje i gang, bedr. utolmodige, treng workshops, prosjekt
- Breidde også eit problem – spissing vanskeleg?
- Bedriftene: Mange småbedrifter, lite engasjerte, lite tid til overs, lite tradisjon for samarbeid
- Finansiering må ordnast



# SOFT-Analyse (2)

## Truslar

- **Bedrifter utanfor fylket tek kontraktane, får ikkje del i verdiskapinga**
- **Andre nettverk også viktige**
- **Tid knapp faktor (toget går)**
- **Manglande legitimitet hos dei som er inaktive / utanfor**
- **Arenasøknad 2014: Treng plan B om ikkje gjennomslag**

## Mulegheiter

- **Stort potensiale i SFj (kraftlinje, grøne sertifikat, fornybar energi, energieffektivisering)**
- **Kan bli arena for deling av kunnskapar, samarbeid, innovasjon innan energi (må samarbeide for å ta store oppdrag). Positivt møte april 13**
- **Danne nye selskap**
- **Workshops for bedriftene (bruke ekstern kompetanse)**
- **Kunne påverke politiske avgjerder (lobbyverksemd)**

# Får vi rørsle mot målet?

## Drivkrefter

- **Aktører: Bedriftsnettverket, SFFK, IN, enkelte bedrifter**
- **Kunnskap om potensialet, ønske om meir verdiskaping, ønske om kontraktar**
- **Ønske om å bli noko meir enn (under)underleverandør**
- **Forståing for at samarbeid er nødvendig for å kunne konkurrere om store oppdrag**

## Hinder

- **Bedriftene: Små, ingen tradisjon for samarbeid, lite kapasitet for kompetanseheving & innovasjon, har hatt gode tider, kjenner framleis ikkje kvarandre godt nok**
- **Legitimitet på ulike nivå og område**
- **Arena-søknad har teke mykje energi, på bekostning av konkrete prosjekt**

# Frukt og bær-nettverket i Sogn og Fjordane

- **Fleire relaterte initiativ:**

- Programstyret for frukt og grønt (2005-), Arena frukt og bær (2010-)

- **Mål:**

- Å auke verdiskapinga innan frukt- og bærnæringa i Sogn og Fjordane

- **Initiativtakarar:**

- Fylkesmannen, fylkeskommunen, Njøs Næringsutvikling, fruktmottak, Gartnerhallen, Innovasjon Norge

- **Medlemmer:**

- Bedrifter frå heile verdikjeda: utstyrsleverandørar (2), fruktmottak (9), foredlingsbedrifter (3)
- FoU-miljø: Njøs Næringsutvikling, Graminor, NLR, SJH
- Offentleg støtteapparat: FMLA, FK, IN
- Har styringsgruppe, arbeidsgrupper og tilsett prosjektleiar

# SOFT-Analyse (1)

## Sterke sider

- Aktører er motiverte
- Sterk samarbeidskultur
- Godt utvikla system for kunnskapsutvikling
- Mange innovasjonar siste 15 år
- Høg legitimitet: næring knytt til lokal identitet
- Ressursmobilisering: kompetanse og finans, lokalt, eksternt
- Resultat: Auka verdiskaping

## Svake sider

- Næring med små marginar
- Mangel på tid/ressursar til å delta
- Innovasjonsprosessar tek tid
- Berre 20% under 45/kvinner
- Potensiale for meir analysebasert utvikling

## Nye former for organisasjon og leiing

- Reorganisering av mottak
- Nettverksorganisering
- Stifting av Njøs Næringsutvikling

### Nye innsatsfaktorar

- Bringebær: Glen Ample
- Moreller: fleire sortar
- Pære: Celina
- Tindved og svarthyll

### Nye prosessar

- Tunell/tak
- Traktorar som høver hagebruket
- Nye plante- og skjeringsmetodar
- Blanding, sortering, innfrysing, tining, pakking
- IT-kontrollsystem

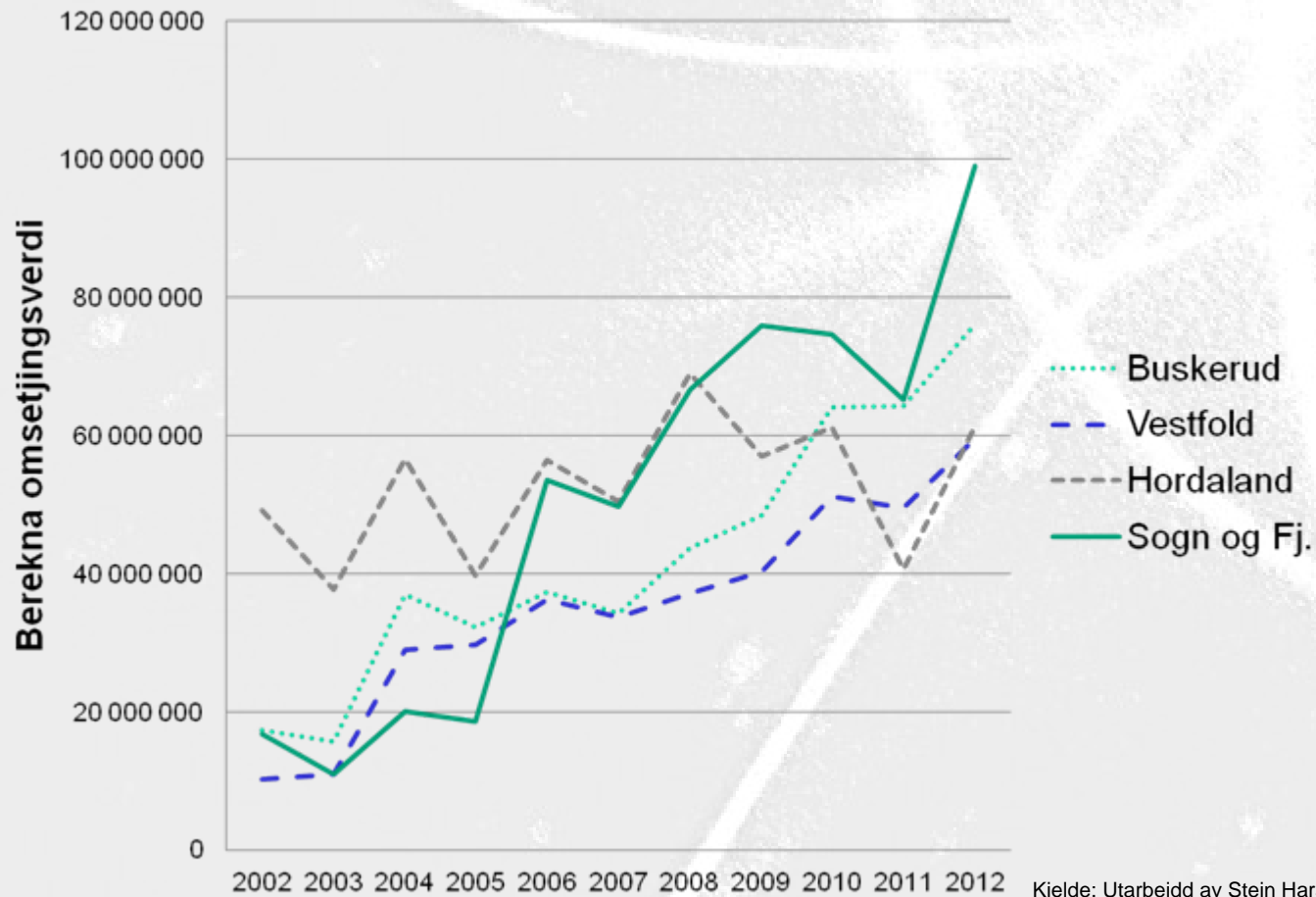
### Nye produkt

- Ferske bringebær
- Frosne bringebær i korgar
- Jusar
- Pakking med identitet
- Opplevingar

### Nye marknader

- Ferske bringebær
- Frosne bringebær
- Kvalitetsutvikling på norsk morellemarknad – pris og volum
- Eksport av moreller
- Frukt-turisme

# Omsetjingsverdi av seks største frukt- og bærartar



Kjelde: Utarbeidd av Stein Harald Hjeltnes av data frå SLF og GPS

# SOFT-Analyse (2)

## Truslar

- **Prisnivå**
- **Endringar i politisk bestemte rammevilkår (t.d. import)**
- **Konsolidering i endelegg (grossist/matvarekjede)**
- **Rekrutteringsvanskar i forhold til konkurrerende inntekter**

## Mulegheiter

- **Trendar i matmarknad**
  - Mat som oppleving
  - Identitet, kvalitet
- **Stort vekstpotensiale: umetta marknad vil ha meir!**

# Får vi rørsle mot målet?

## Drivkrefter

- Høgt kompetente aktørar
- Medvit om at kunnskapsbasert innovasjon er viktig
- Vilje til å satse
- Samarbeidsånd, nettverk innanfor og utanfor fylket
- Marknadstrendar

## Hinder

- Underskot av tid/ressursar
- Låg inntening/låg finansieringsevne
- Konkurrerande inntektsmoglegheiter
- Kortsiktige prosjektrammer



# KVA LÆRDOMMAR KAN VI TREKKE UT AV DETTE?

# Implikasjoner for nettverk (1)

- **Generelt**

- Innovasjon og utvikling mot identitet/marknad spesielt viktig
- Rekruttere folk med høg kompetanse/engasjement
- Vidare relasjonsskapende arbeid, demonstrere nytte av samarbeid

# Implikasjoner for nettverk (2)

- **Energiregion SFj (Konstruerte nettverk):**
  - Får ekstra startkostnader
  - Bygge legitimitet (tillit), skape større eigarskap og entusiasme hos aktørane
  - Få i gang konkrete prosjekt, søke alternativ finansiering
- **Arena Frukt og Bær (Eksisterande nettverk):**
  - Klare fordelar å sleppe ekstra startkostnader
  - Bygge vidare på eksisterande grunnlag for vekst og verdiskaping
  - Halde oppe nivået av kunnskaps/innovasjonsorienterte prosjekt og aktivitetar

# Implikasjoner for næringspolitikk

- **Framhald av ekstern finansiell støtte viktig for nettverka si vidare utvikling**
- **Støtte til nettverks- og kunnskapsutviklande tiltak støttar indirekte innovasjon (workshops, leverandørutvikling)**
- **Behov for meir langsiktige prosjektrammer**
- **Støtte utviklinga av regional identitet (Fornybarfylket, region med frukt- og bærproduksjon av høg kvalitet)**
- **Legge til rette for auka lønsemd og rekruttering av kompetanse**
- **Offentleg sektor har spela sentral fagleg/pådrivarrolle for utviklinga av nettverka, framhald av denne funksjonen er viktig**

# Suksessfaktorar (førebels)

- **Langsiktig programarbeid og konkrete mål**
- **Ta ut gode resultat undervegs og bygg på dei**
- **Demonstrere nytten av kunnskap for innovasjon og utvikling**
- **Kompetanse, glød og innsikt frå alle aktørar**
- **Samarbeidsånd: vise at i lag kjem vi lengre i høve både innovasjon og verdiskaping**
- **Skape møteplassar: myldring gir spin-off**
- **Mange egg, mange korgar: mange parallelle, men samkøyrde prosessar**

# Betydninga av institusjonelle endringar

Nivå 2	Nivå 1
Avgjerder om Arena, NCE, kraftlinjer, grønne sertifikat, FoU (VRI), satsing på fornybar energi (gjerne meir enn vasskraft) gir rammer for lågare nivå	Får følgjer for høve til nettverksbygging i rurale strøk (påverkar drivkrefter og hindringar) «Bottom up» innan gitte rammer